

ZMENA DODÁVATEĽA JADROVÉHO PALIVA ZÁVISLOSŤ NA RUSKOM URÁNE NEUKONČÍ

Približne štvrtinu obohateného uránu USA dlhodobo dovážajú z Ruska a nič na tom nezmenila ani vojna na Ukrajine. Nahradením ruského paliva americkým sa tak v jadrovej energetike Slovensko závislosti na Rusku úplne nezbaví.

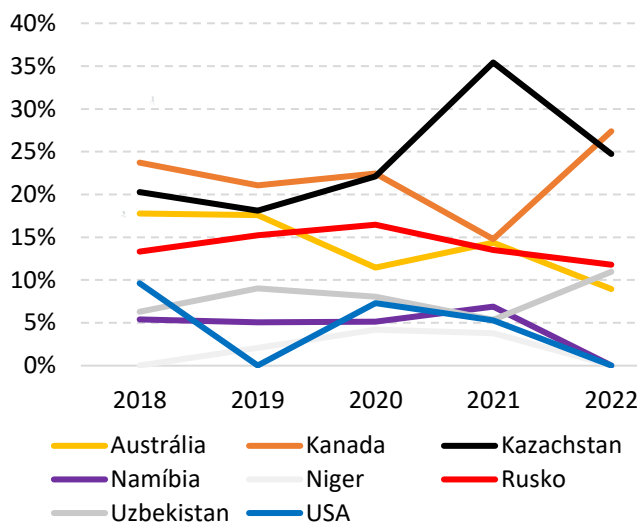
- V auguste 2023 Slovenské elektrárne (SEAS) a americká spoločnosť Westinghouse podpísali zmluvu o dodávke jadrového paliva pre jadrové elektrárne na Slovensku. Doteraz palivo na Slovensko dodávala ruská firma TVEL so zmluvou do roku 2026.
- USA podľa údajov tamojšej štátnej agentúry Energy Information Administration (EIA) vyše 90 % primárne spracovaného uránu dovážajú – najviac z Kazachstanu (37 %), Kanady (16 %), Austrálie (15 %) a Ruska (14 %). Ložiská a spracovateľov uránovej rudy je viacero, na dátach vidno, že kolíše dodávané množstvo aj cena (Graf 1).
- Pri dovoze obohateného uránu sú USA na Rusku oveľa závislejšie. Dodávateľov je pre technologicky náročnú výrobu ťažšie nahradiť a cena je stabilná. USA majú z Ruska zhruba štvrtinu obohateného uránu, porovnateľné množstvo si vyrobia sami (Graf 2).
- USA len za objednávky uránu a obohateného uránu vlni Rusku zaplatili vyše 500 miliónov dolárov. Na porovnanie, v slovenských reaktoroch sa ročne podľa účtovej závierky SEAS spotrebuje palivo v hodnote zhruba 60 miliónov eur.

DOSTUPNOSŤ BÝVANIA NA SLOVENSKU SA ZA OSTATNÉ 3 ROKY VÝRAZNE ZHORŠILA

Kým v rokoch 2012-2018 rast nominálnych miezd približne kopíroval rast cien nehnuteľností, v roku 2019 nastal zlom a ceny nehnuteľností začali rásť výrazne rýchlejšie (Graf 3).

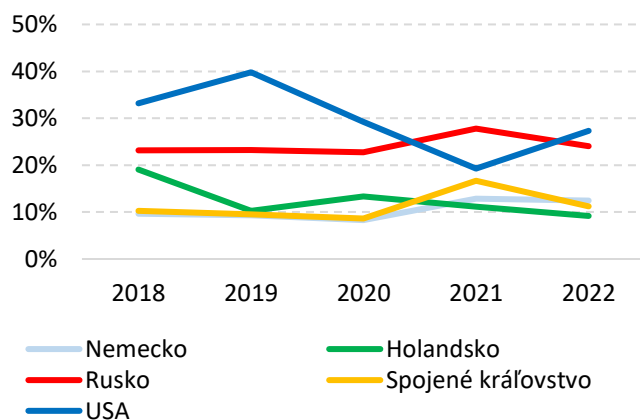
- V roku 2018 potreboval na kúpu nehnuteľnosti na bývanie s výmerou 70 m² priemerný Slovák zhruba 101 nominálnych mesačných miezd. V roku 2022 to už bolo 142 miezd (Štatistický úrad (ŠÚSR) a Národná banka Slovenska (NBS)).
- Najvyšší rozdiel v raste miezd a cien nehnuteľností v ostatných štyroch rokoch bol v Košickom kraji (zo 72 na 134 nominálnych miezd), najnižší v Nitrianskom kraji zo 68 na 89.
- Celkovo najviac na nehnuteľnosť musia robiť obyvatelia Bratislavského kraja, ktorí potrebujú na kúpu 147 miezd. K Bratislavskému sa približuje Prešovský kraj so 143 mzdami.
- Rozdiel v raste cien nehnuteľností a v raste miezd bol čiastočne spôsobený vysokým dopytom a ľahko dostupnými hypotékami s rekordne nízkymi sadzbami. V priebehu tohto roku už môžeme očakávať znižovanie tohto rozdielu.
- Počet dokončených novostavieb v rokoch 2021 a 2022 klesal.

Graf 1: Dodávky uránu do USA (U₃O₈) na civilné účely (%)

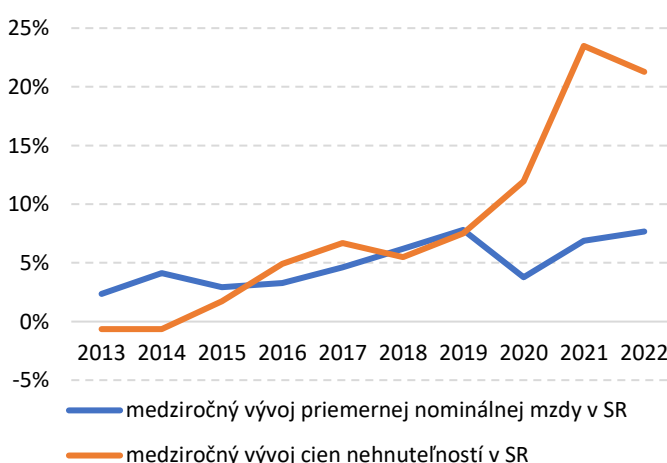
Zdroj: EIA, vlastné spracovanie ISA

Graf 2: Dodávky obohateného uránu do USA na civilné účely (%)

Zdroj: EIA, vlastné spracovanie ISA

Graf 3: Medziročný vývoj priemernej nominálnej mzdy a cien nehnuteľností v SR (%)

SLOVENSKO AKO JEDINÉ Z V4 V 2. ŠTVŔTROKU RÁSTLO

Slovenská ekonomika narástla v 2. štvrtroku medziročne o 1,3 % (sezónne očistená zmena). Zvyšné štáty V4 a Rakúsko dosiahli záporné čísla. Rast HDP v EÚ sa spomalil v 2. kvartáli na 0,4 % z predchádzajúcich 1,1 % (Graf 4).

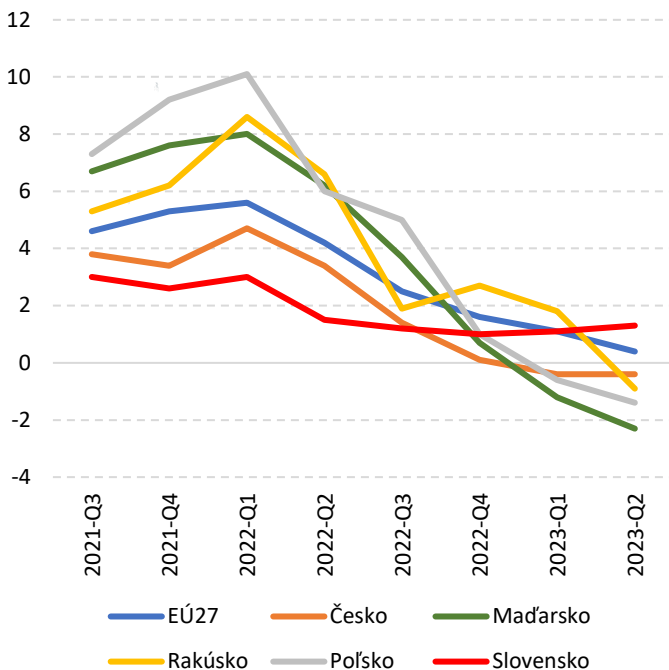
- Slovensko rastie dlhodobo stabilne v porovnaní s ostatnými štátmi V4, ktoré zaznamenávajú zmiernenie rastu HDP od začiatku minulého roku. Dovtedy bol ich rast výrazne vyšší.
- Spotreba domácností klesla druhý štvrtrok po sebe. Klesla aj tvorba hrubého kapitálu. Jej zložka, tvorba hrubého fixného kapitálu (verejné investície), naopak, rástla. Pre znižujúci sa dovoz bolo saldo zahraničného obchodu výrazne v pluse.
- Podľa aktuálnych predikcií analytikov vybraných bánk (Slovenská sporiteľňa, VÚB, Tatra banka, UniCredit Bank Slovakia, ČSOB a 365.bank) by slovenská ekonomika mala v tomto roku vzrásť o 1,3 %. Rozpätie predikcií je 1,0-1,8 %.

MARŽE SLOVENSKÝCH REŤAZCOV MIERNE KLESLI

Koncom augusta zverejnili najväčšie maloobchodné reťazce na Slovensku výsledky za rok 2022. Vzhľadom na silnú potravinovú infláciu počas posledných rokov čelili podozreniu, že ju podporovali zvyšovaním marží. Ukázalo sa, že to tak nebolo. Podiel hrubej marže (rozdiel medzi tržbami za predaný tovar a nákladmi na jeho obstaranie) na tržbách bol dokonca o niečo nižší, ako v roku 2021.

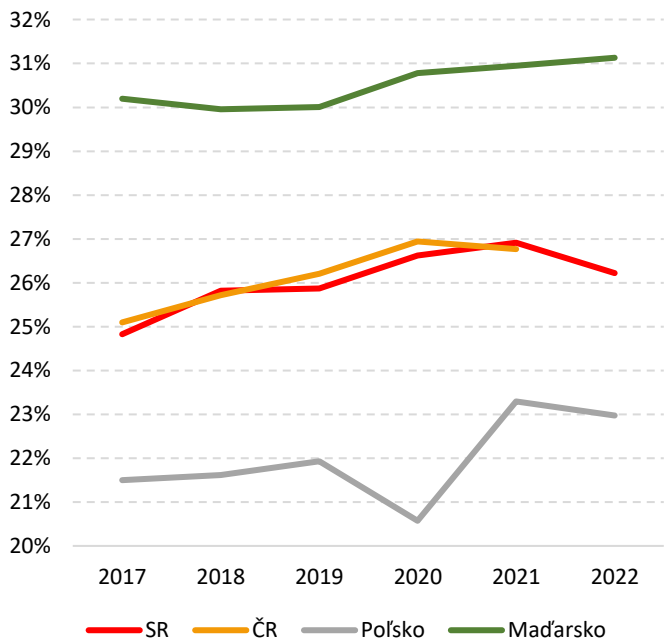
- Jedinou výnimkou bola sieť Coop Jednota, ktorá dokázala svoju maržu mierne zvýšiť. Dosiahla 24 % oproti 23,7 % z roku 2021. Coop Jednota však má najnižšiu maržu zo všetkých porovnávaných reťazcov.
- Priemer vážený objemom tržieb na Slovensku dosiahol 26,2 % oproti 26,9 % v minulom roku. Pri porovnaní s najväčšími hráčmi vo V4 sa ukazuje, že marže slovenských reťazcov s porovnateľné s Českou republikou, nižšie ako v Maďarsku a vyššie ako v Poľsku.
- Len v Maďarsku boli vlani marže vyššie ako v roku 2021. České reťazce zverejnia výsledky na jeseň.
- Do porovnania marží vstúpili nasledovné reťazce vo V4. SR: Tesco, Billa, Lidl, Kaufland a Coop Jednota. ČR: Lidl, Kaufland, Penny Market a Tesco. Poľsko: Lidl, Biedronka, Auchan, Kaufland a Carrefour (Lidl a Kaufland v čase zisťovania ešte nezverejnili dáta). Maďarsko: SPAR, Lidl, Tesco a Auchan, údaje o ďalších veľkých reťazcoch v Maďarsku (Coop a CBA) sa ISA nepodarilo nájsť.

Graf 4: Medziročný rast HDP v % (sezónne očistený)

Zdroj: Eurostat

Graf 5: Hrubá marža reťazcov vo V4

Zdroj: ISA podľa údajov z registra účtovných závierok z or.justice.cz, registeruz.sk, ekrs.ms.gov.pl, iMSiG.pl, e-beszamolo.im.gov.hu